

8 Keski-Pohjanmaa

8.1 Kuntatyytit ja kulttuuripalvelujen sijainti

Keski-Pohjanmaa jakautuu kahteen seutukuntaan ja kahdeksaan kuntaan, joista valtaosa on tyypiltään maaseutumaisia. Maakuntakeskus Kokkola on maakunnan ainoa kaupunkimainen kunta. Väkiluvultaan Keski-Pohjanmaa on Manner-Suomen pienin maakunta.

Maakunnan kunnista Halsualla ja Lestijärvellä ei ole tarjolla kartassa 8.1 tarkasteltavia kulttuuripalveluja. Kumpikin kunnista kuuluu maakuntakeskus Kokkolan naapurikuntiin. Keski-Pohjanmaalla ei sijaitse taiteen aluekeskuksia, mutta Pohjanmaan lastenkulttuuriverkosto BARK kattaa Pohjanmaan maakunnan 17 kunnan lisäksi Kokkolan kaupungin.

Keski-Pohjanmaan maakunnassa tarkasteltavat kulttuuripalvelut ovat keskittyneet Kokkolaan, jossa sijaitsevat maakunnan ainoa valtionosuusmuseumo (Keski-Pohjanmaan maakuntamuseo) ja valtionosuusteatteri (Kokkolan kaupunginteatteri) (Kartta 8.1). Valtionosuusorkestereita toimii sekä Kokkolassa (Kokkolan orkesteriyhdistys) että maaseutumaisessa Kaustisen kunnassa (Kansanmusiikki-orkesteri Tallari). Kansanmusiikki-orkesteri Tallarin kunnaksi on valtionosuussovelluksessa merkitty Kaustinen, mutta käytännössä kansanmusiikin ammattilaisyhtye esiintyy eri puolilla Suomea. Maakunnan valtionavustusta saavista kulttuuritapahtumista neljää järjestään Kokkolassa ja kolmea Kaustisilla.

Taulukko 8.1.

KESKI-POHJANMAA	
Kuntien lukumäärä	Kaupunkimaiset: 3 kpl Taajaan asutut: 1 kpl Maaseutumaiset: 6 kpl Yhteensä: 8 kpl
Väkiluku	68 440
Väestötiheys	13,6 as./km ²
Kokonaispinta-ala	6 463,0 km ²
Valtionosuuslaitokset	Valtionosuusmuseumo: 1 kpl (68 440 as./museumo) Valtionosuusteatterit: 1 kpl (68 440 as./teatteri) Valtionosuusorkesterit: 2 kpl (34 220 as./orkesteri)
Valtionavustusta saavat valtakunnalliset kulttuuritapahtumat	7 kpl (9 777,1 as./tapahtuma)
Taiteen perusopetuksen päätoimipisteet	9 kpl (7 604,4 as./päätoimipiste)
Taiteen aluekeskukset	-
Alueellinen taidetoimikunta	Pohjanmaan taidetoimikunta (toimialue: Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa)
Kulttuuritoimialan työllisten osuus alueen kaikista työllisistä (%)	2,33 %

Taiteen perusopetuksen päätoimipisteet ovat keskittyneet Kokkolaan, jossa toimii kuusi taiteen perusopetuksen päätoimipistettä, kun mukaan lasketaan Kokkolaan vuonna 2009 liittyneissä Lohtajan, Kälviän ja Ullavan kunnissa sijainneet päätoimipisteet. Yksi taiteen perusopetuksen päätoimipiste toimii maakunnan kunnista taajaan asutussa Kannuksessa sekä maaseutumaisissa Kaustisen ja Perhon kunnissa.

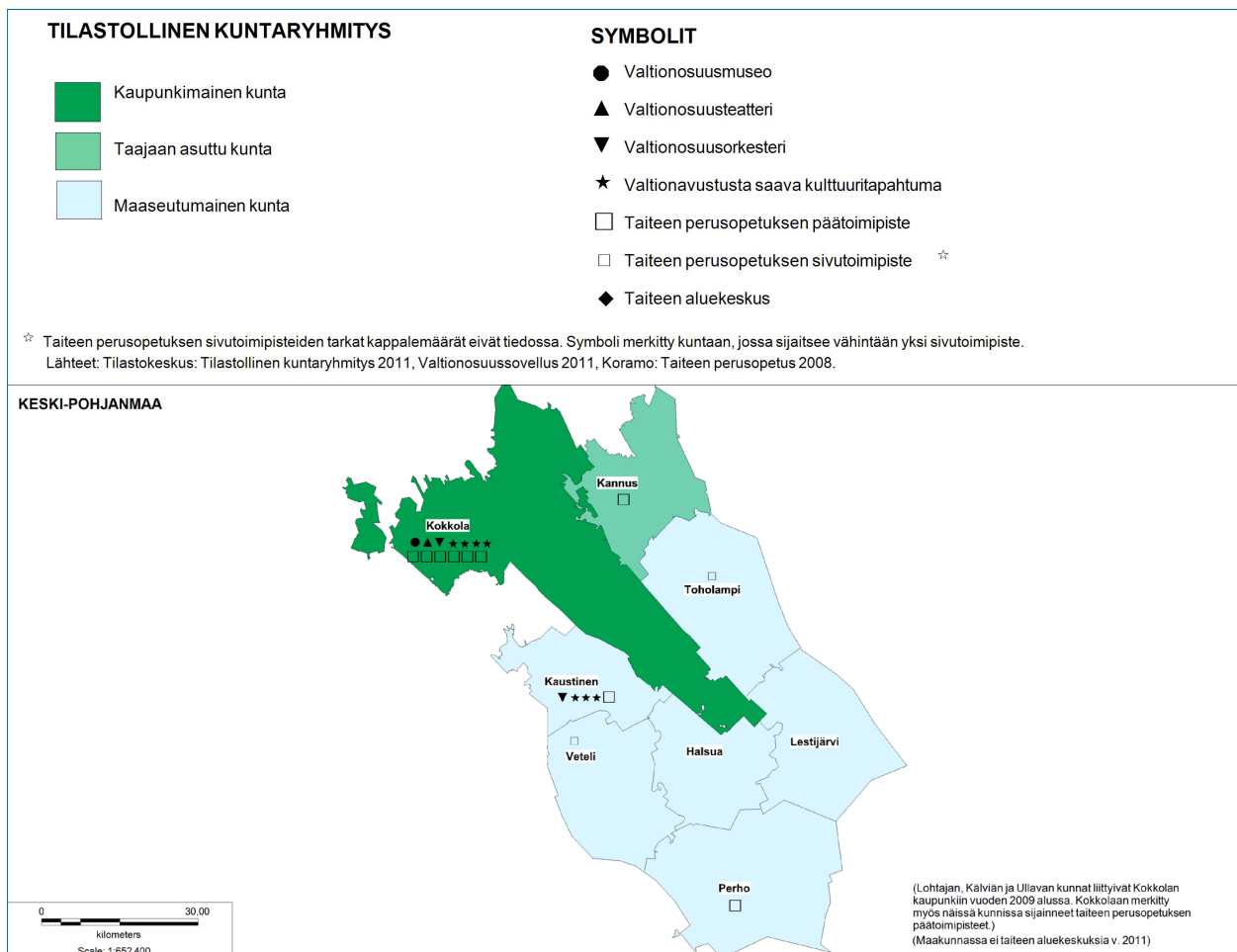
8.2 Yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset ja kulttuuripalvelujen sijainti

Keski-Pohjanmaan kunnista yleisen kulttuuritoimen asukaskohtaiset nettokustannukset olivat vuonna 2009 korkeimmat Toholammilla (18 €/asukas) (Kartta 8.2). Toiseksi korkeimmat yleisen kulttuuritoimen asukaskohtaiset nettokustannukset olivat Kannuksen

kunnassa (15 €/asukas). Kummassakin kunnassa toimii tarkasteltavista kulttuuripalveluista taiteen perusopetuksen toimipiste. Molemmat myös sijaitsevat runsaasti tarkasteltavia kulttuuripalveluja tarjoavan Kokkolan naapurissa.

Maakuntakeskus Kokkolassa yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset olivat 11 €/asukas. Myös useampia tarkasteltavia palveluja tarjoavassa Kaustisen kunnassa yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset olivat 12 €/asukas.

Yleisen kulttuuritoimen asukaskohtaiset nettokustannukset olivat maakunnan matalimmat Halsuan ja Lestijärven kunnissa (1 €/asukas), joissa ei ole tarjolla kartassa 8.2 tarkasteltavia kulttuuripalveluja. Vaikka kunnat ovat runsaasti tarkasteltavia palveluita tarjoavan Kokkolan naapurikuntaa, niistä kertyy Kokkolan palveluihin matkaa yli 30 kilometriä.

Kartta 8.1. Kulttuuripalvelujen sijainti kuntatyypeittäin Keski-Pohjanmaalla

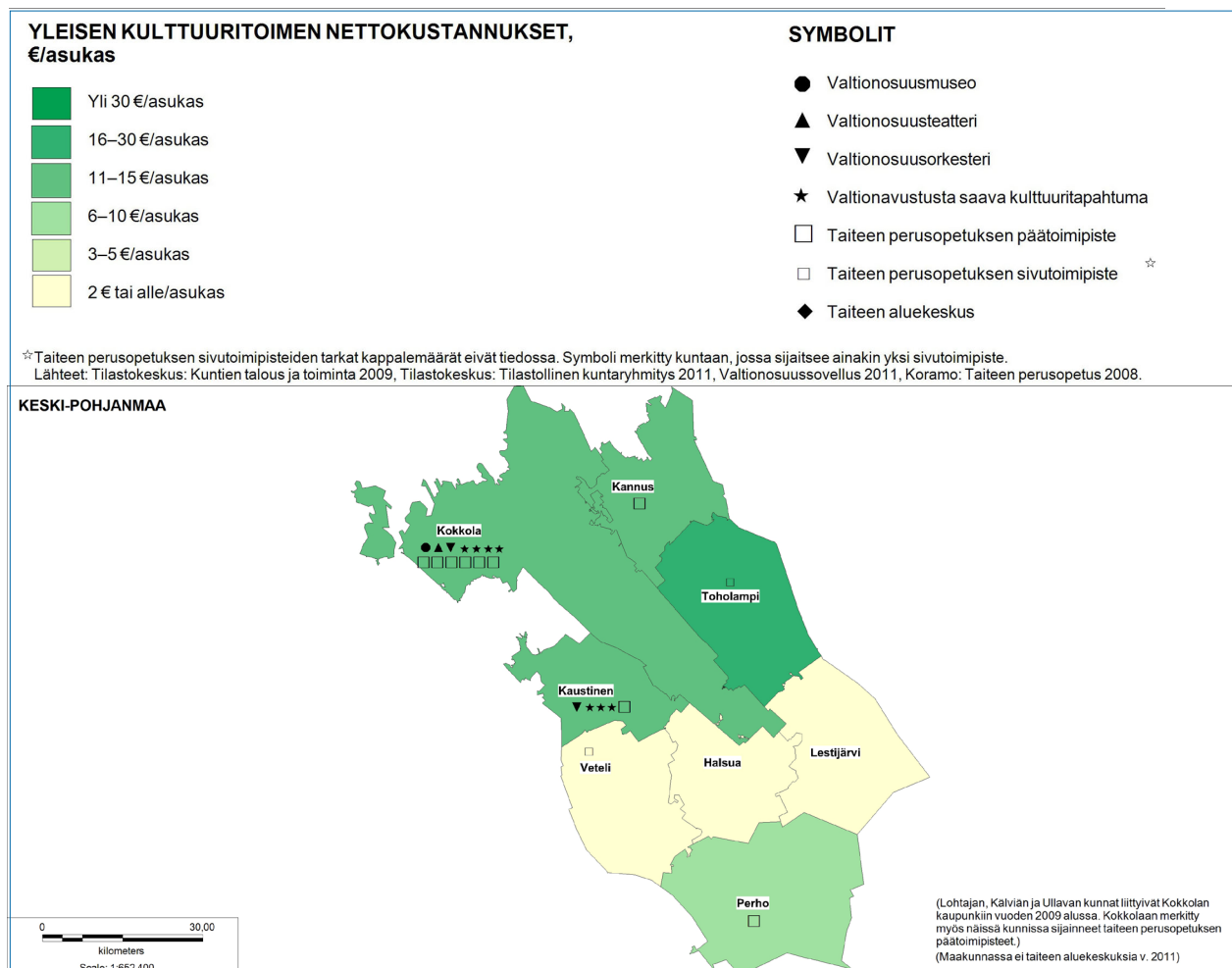
Kaikkiaan yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset olivat Keski-Pohjanmaalla verraten matalat: nettokustannusten keskiarvo oli 8,5 €/asukas, kun kaikkien Suomen kuntien keskiarvo tarkasteluvuonna oli 11,76 €/asukas.

8.3 Valtionosuuslaitosten (museot, teatterit ja orkesterit) sijainti

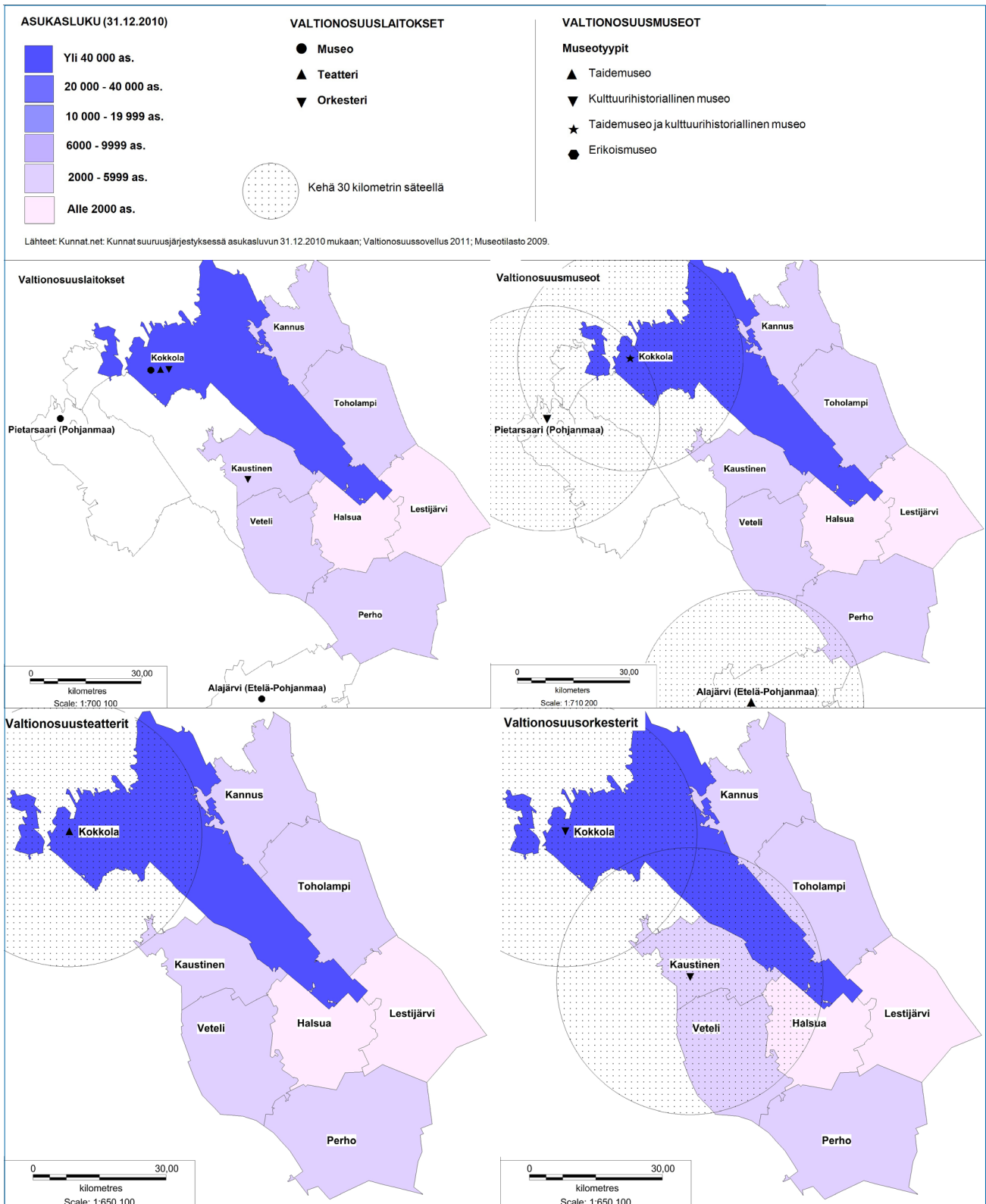
Valtaosa Keski-Pohjanmaan valtionosuuslaitoksista toimii Kokkolassa, jossa sijaitsevat valtionosuusmuseo, -teatteri- ja orkesteri (Kartta 8.3). Asukasluvultaan kolmanneksi suurimmassa kunnassa Kaustisilla toimii valtionosuusorkesteri, jonka esiintyminen painottuu kiertuetoimintaan.

Maakunnan ainoa valtionosuusmuseo toimii Kokkolassa (Kartta 8.4). Lisäksi lähikunnissa Pietarsaarella ja Alajärvellä sijaitsevien museoiden palvelut ovat saavutettavissa 30 kilometrin säteellä osasta Keski-Pohjanmaan kuntia. Valtionosuusteattereita ja -orkesteriteita ei sen sijaan toimi maakunnan lähikunnissa.

Valtionosuuslaitosten alueellista saavutettavuutta kuvaavat kehät kattavat lähinnä Kokkolan ja valtionosuusorkesterien osalta myös Kaustisten lähikunnat (Kartat 8.4–8.6). Suuri osa Keski-Pohjanmaan kunnista jää kehien ulkopuolelle.

Kartta 8.2. Yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset ja kulttuuripalvelujen sijainti

Kartat 8.3–8.6. Asukkaat sekä valtionosuuslaitokset Keski-Pohjanmaalla ja lähikunnissa: 8.3) kaikki valtionosuuslaitokset, 8.4) valtionosuusmuseot 30 kilometrin säteellä, 8.5) valtionosuusteatterit 30 kilometrin säteellä sekä 8.6) valtionosuusorkesterit 30 kilometrin säteellä

8.4 Valtionavustusta saavien valtakunnallisten kulttuuritapahtumien sijainti

Keski-Pohjanmaalla valtionavustusta saavia kulttuuritapahtumia toimii samoilla paikkakunnilla kuin valtionosuuslaitoksiakin (Kartta 8.7). Kokkolassa järjestetään neljää ja Kaustisilla kolmea valtionavustusta saavaa kulttuuritapahtumaa, jotka ovat saavutettavissa 30 kilometrin säteellä lähinnä naapurikunnista käsin (Kartta 8.8).

Keski-Pohjanmaan lähikunnissa ei järjestetä valtionavustusta saavia kulttuuritapahtumia, jotka olisivat 30 kilometrin säteellä maakunnan asukkaiden saavutettavissa.

8.5 Taiteen perusopetuksen toimipisteiden sijainti

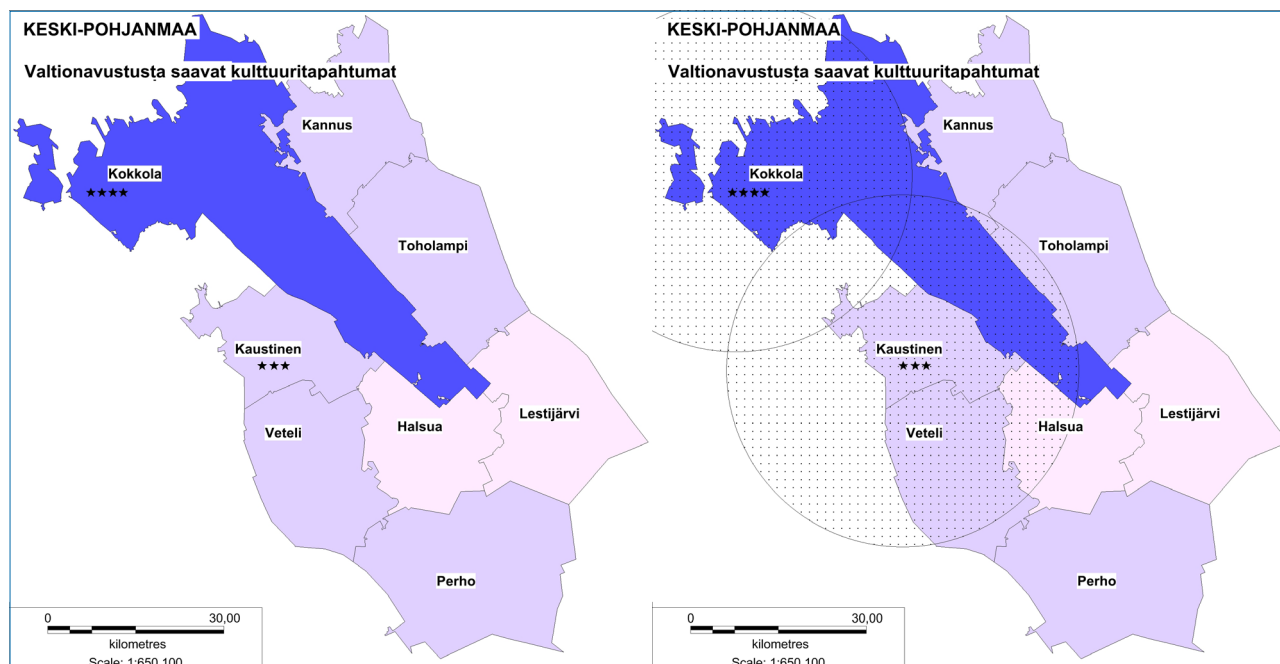
Keski-Pohjanmaalla valtaosa taiteen perusopetuksen päätoimipisteistä sijaitsee maakuntakeskus Kokkolassa, jossa perusopetusta tarjotaan usealla taiteenalalla. Kaupungissa asuu myös suurin osa maakunnan 7–15-vuotiaista (Kartta 8.9). Taiteen perusopetuksen päätoimipisteitä toimii niissä maakunnan neljässä kunnassa, joissa ikäluokkaan kuuluvia asuu eniten (Kartta 8.10).

Taiteen perusopetuksen asukaskohtaiset nettokustannukset olivat maakunnan korkeimmat Kokkolassa (15 €/asukas). Nettokustannustietoja ei ollut saatavilla kolmen kunnan osalta.

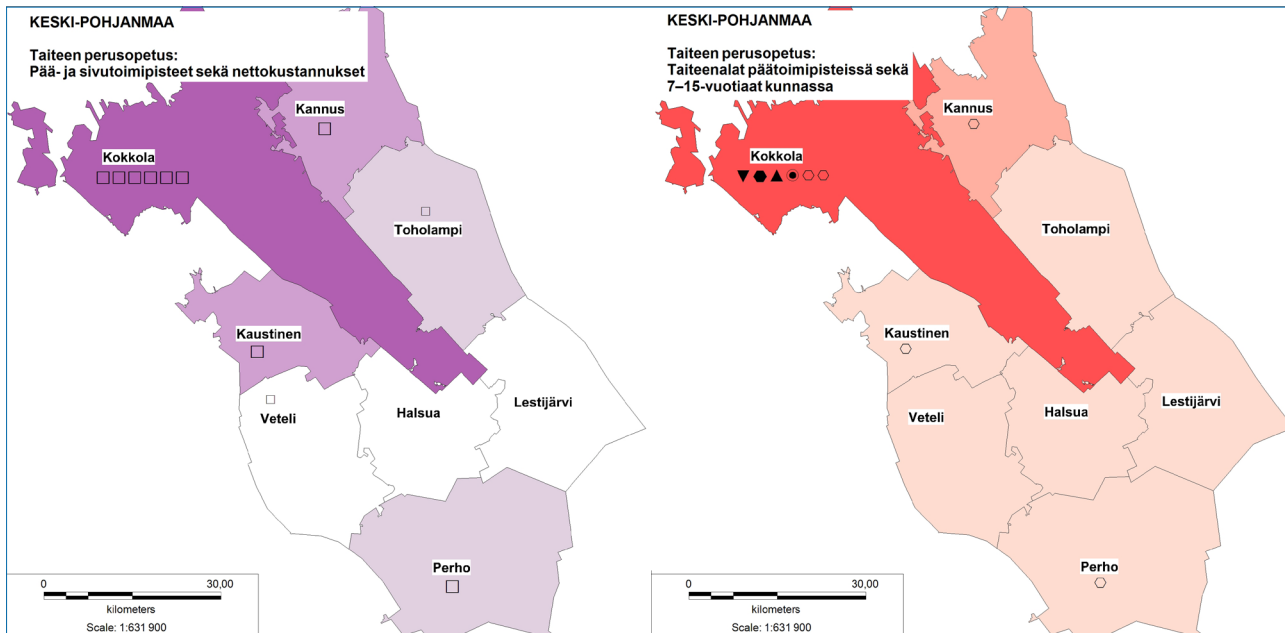
8.6 Kulttuuriala kansalaisopistoissa

Kansalaisopistojen vapaan sivistystyön asukaskohtaiset nettokustannukset (Kartta 8.11) olivat vuonna 2009 maakunnan korkeimmat Vetelissä (88 €/asukas), jossa taas yleisen kulttuuritoimen, museoiden, teattereiden ja orkestereiden sekä kirjaston nettokustannukset (Kartta 8.17) olivat maakunnan matalimmat. Halsuan, Kaustisen, Perhon ja Vetelin alueella toimii Perhonjokilaakson kansalaisopisto, jonka päätoimipiste sijaitsee Vetelissä. Kansalaisopiston kulttuurialan opetustuntien osuus kaikista opetustunneista oli maakunnan kansalaisopistoista korkein (81,8 %).

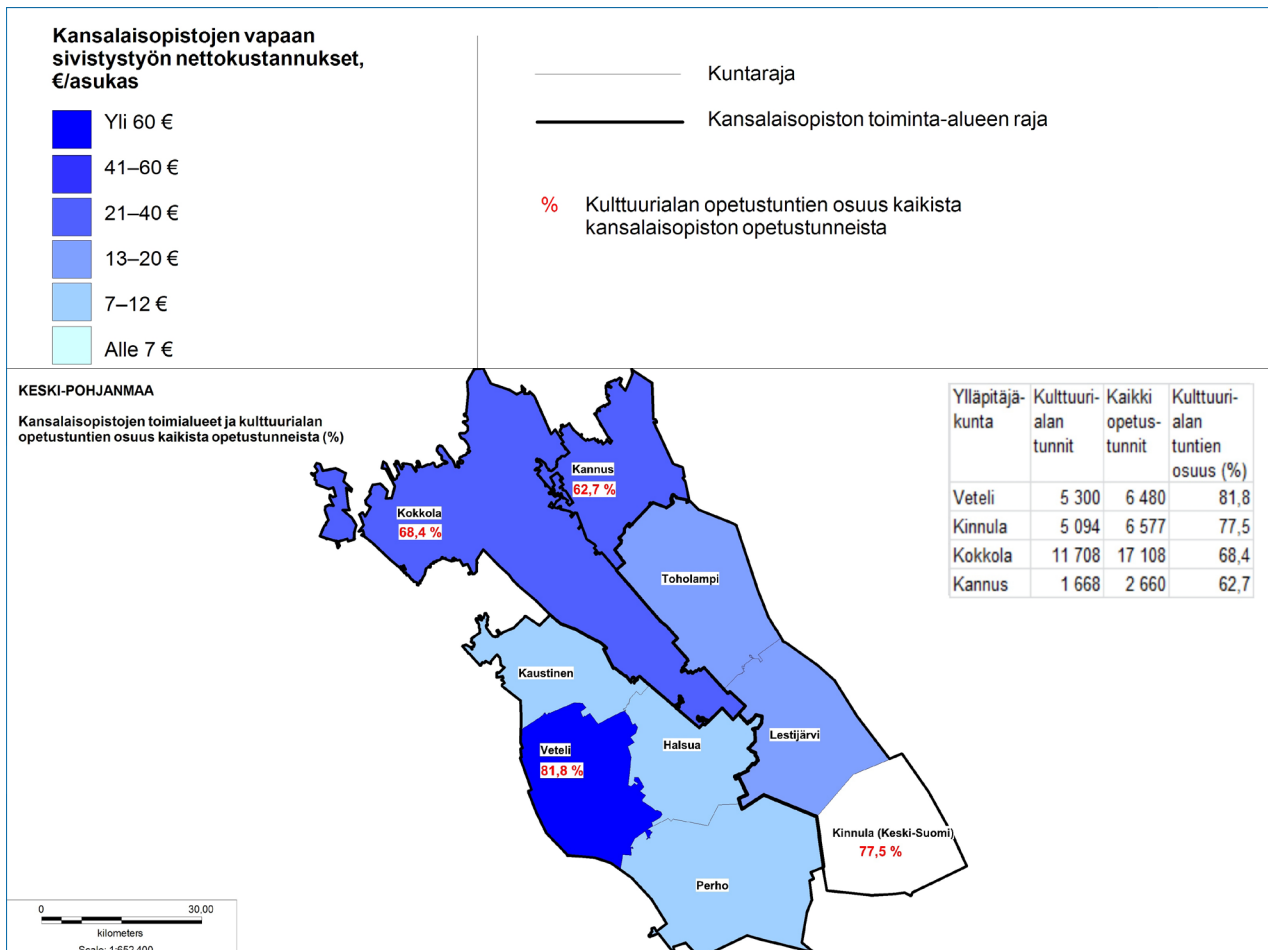
Kulttuurialan opetustuntien osuus kaikista opetustunneista oli matalin Kannuksen kansalaisopistossa (62,7 %), jossa kansalaisopistojen vapaan sivistystyön nettokustannukset olivat maakunnan toiseksi korkeimmat (30 €/asukas).

Kartat 8.7–8.8. Valtionavustusta saavat kulttuuritapahtumat Keski-Pohjanmaalla ja lähikunnissa 30 kilometrin säteellä

Kartat 8.9–8.10. Taiteen perusopetus Keski-Pohjanmaalla: 8.9) taiteen perusopetuksen pää- ja sivutoimipisteet sekä taiteen perusopetuksen nettokustannukset, 8.10) taiteen perusopetuksen päätoimipisteiden taiteenalat ja 7–15-vuotiaat kunnassa

Kartta 8.11. Kansalaisopistot ja kulttuurialan opetustunnit Keski-Pohjanmaalla

8.7 Yleisen kulttuuritoimen työntekijät

Yleisen kulttuuritoimen päätoimisia työntekijöitä toimi Keski-Pohjanmaan kunnista eniten Kokkolassa, jossa myös yleisen kulttuuritoimen asukaskohtaiset nettokustannukset olivat maakunnan neljänneksi korkeimmat (Kartta 8.12). Myös toiseksi korkeimmat yleisen kulttuuritoimen kustannukset omaavassa Kannuksessa työskenteli yksi päätoiminen yleisen kulttuuritoimen työntekijä. Kokkola ja Kannus ovat asukasluvultaan maakunnan suurimpia kuntia.

Vähiten henkilötövuosia yleiseen kulttuuritoimeen kohdistui maakunnan kunnista Halsualla (0,04), Vetelissä (0,05), Lestijärvellä (0,1) ja Kaustisella (0,15) (Kartta 8.13). Kaustinen on asukasluvultaan maakunnan kolmanneksi suurin kunta, kun taas Lestijärven asukasluku on maakunnan pienin. Lestijärvellä myös yleisen kulttuuritoimen asukaskohtaiset nettokustannukset olivat Halsuan ohella maakunnan matalimmat (1 €/asukas)

8.8 Kulttuurin nettokustannukset

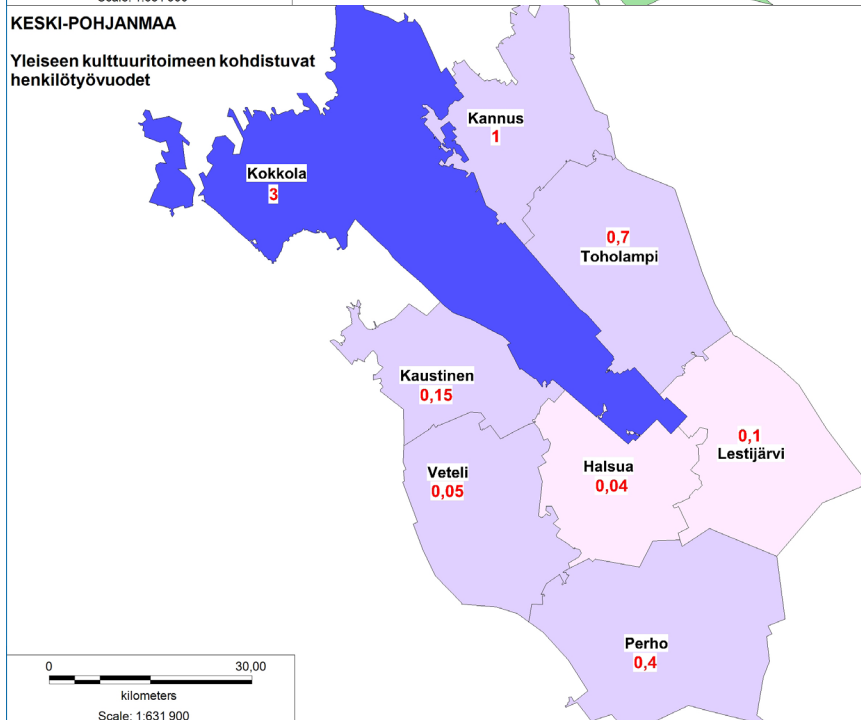
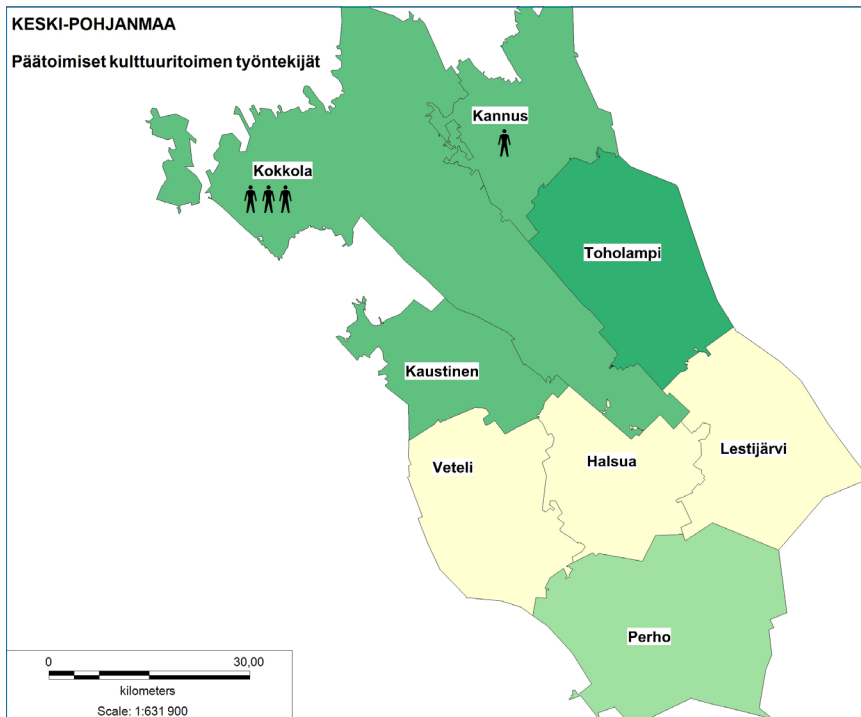
Yleisen kulttuuritoimen asukaskohtaiset nettokustannukset (Kartta 8.14) olivat maakunnan korkeimpia Toholammilla (18 €/asukas) ja Kannuksen (15 €/asukas) kunnissa sekä runsaasti tarkasteltavia palveluja tarjoavissa Kaustisen (12 €/asukas) ja Kokkolan (11 €/asukas) kunnissa. Matalimmat yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset olivat Halsuan ja Lestijärven kunnissa (1 €/asukas), joissa ei ole tarjolla kartoissa 8.1 ja 8.2 tarkasteltavia kulttuuripalveluja.

Yleisen kulttuuritoimen sekä museoiden, teattereiden ja orkestereiden yhteenlasketut nettokustannukset (Kartta 8.15) olivat huomattavasti muita maakunnan kuntia korkeammat Kokkolassa (77 €/asukas), jossa toimii valtaosa maakunnan valtionosuuslaitoksista. Matalimmat yhteenlasketut kustannukset olivat Lestijärvellä (1 €/asukas), jossa kustannuksia ei ollut lainkaan museoiden, teattereiden ja orkestereiden osalta. Halsuan kunnassa, jossa yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset olivat Lestijärven ohella maakunnan matalimmat, yhteenlasketut kustannukset ovat 12 €/asukas – saman verran kuin runsaammin tarkasteltavia palveluita tarjoavassa Kaustisen kunnassa.

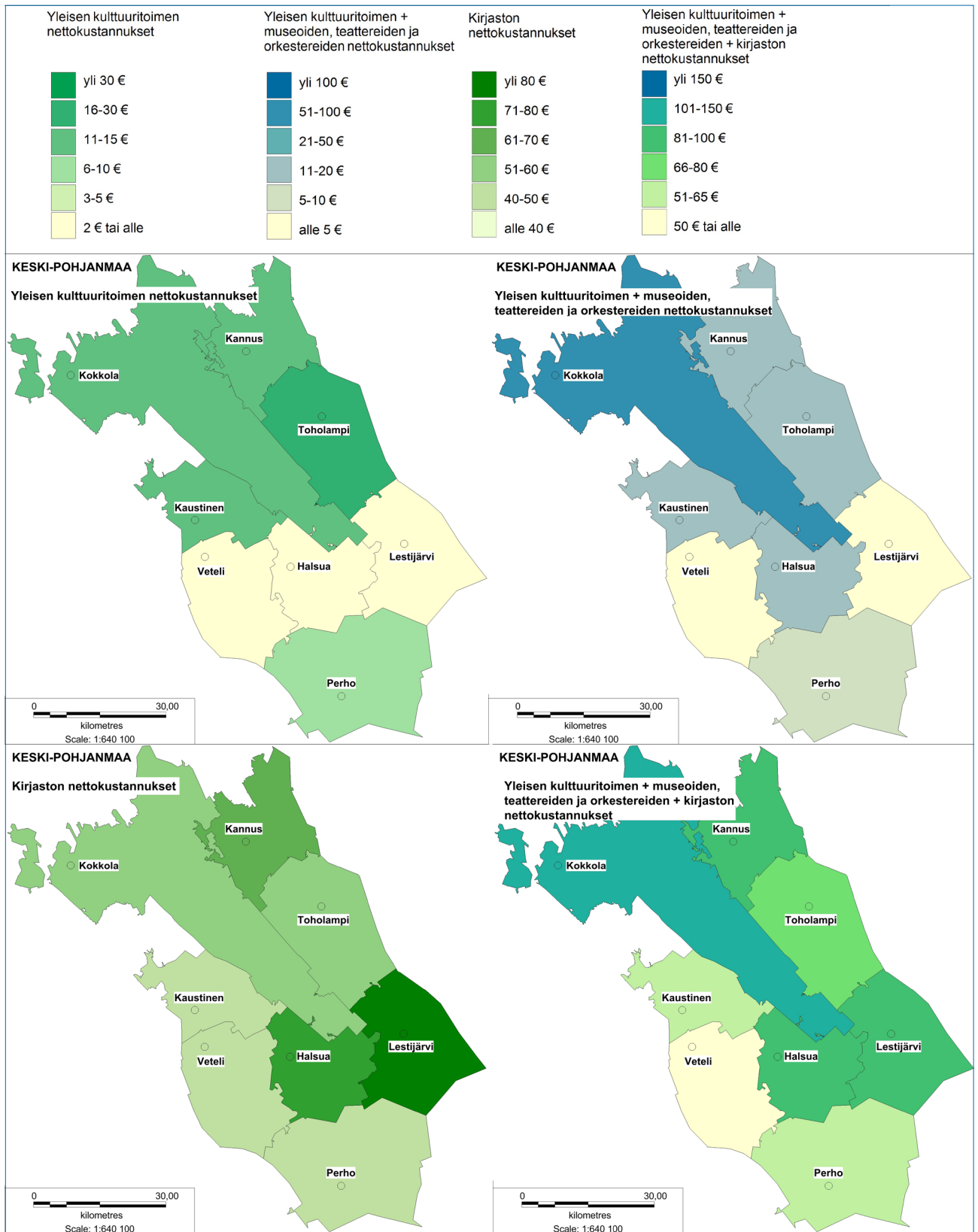
Kirjaston asukaskohtaiset nettokustannukset (Kartta 8.16) olivat maakunnan korkeimmat Lestijärvellä (94 €/asukas) ja Halsualla (75 €/asukas). Matalimmat kirjaston nettokustannukset olivat Kaustisilla (46 €/asukas) ja Vetelissä (48 €/asukas), jossa yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset olivat Halsuan ja Lestijärven jälkeen maakunnan matalimmat.

Yleisen kulttuuritoimen, museoiden, teattereiden ja orkestereiden sekä kirjaston yhteenlasketut nettokustannukset (Kartta 8.17) olivat maakunnan korkeimmat maakuntakeskus Kokkolassa (135 €/asukas). Seuraavaksi korkeimmat yhteenlasketut kustannukset olivat Lestijärvellä (95 €/asukas), jossa yleisen kulttuuritoimen kustannukset olivat Halsuan ohella maakunnan matalimmat, mutta kirjaston nettokustannukset taas maakunnan korkeimmat. Matalimmat yhteenlasketut kustannukset olivat Vetelissä (50 €/asukas), jossa kaikki tarkastellut asukaskohtaiset kustannukset kuuluivat maakunnan matalimpiin.

Edellä tarkastellut taiteen perusopetuksen asukaskohtaiset nettokustannukset (Kartta 8.9) olivat yhteenlasketujen kustannusten (Kartta 8.17) tapaan korkeimmat Kokkolassa. Taiteen perusopetuksen asukaskohtaiset nettokustannukset taas olivat maakunnan korkeimmat Vetelissä (88 €/asukas), jossa taas yhteenlasketut kustannukset olivat maakunnan matalimmat.

Kartat 8.12–8.13. Yleisen kulttuuritoimen työntekijät Keski-Pohjanmaalla: 8.12) päätoimiset työntekijät ja yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset, 8.13) yleiseen kulttuuritoimeen kohdistuvat henkilötyövuodet (kaikki kulttuuritoimen työntekijät yhteensä)

Kartat 8.14–8.17. Asukaskohtaiset nettokustannukset Keski-Pohjanmaalla: 8.14) yleinen kulttuuritoimi, 8.15) yleinen kulttuuritoimi + museot, teatterit ja orkesterit, 8.16) kirjasto, 8.17) yleinen kulttuuritoimi + museot, teatterit ja orkesterit + kirjasto

Taulukko 8.2.

Kunta	Nettokustannukset, €/asukas						Asukkaat 31.12.2010	7–15- vuotiaat	Päätoimiset yl. kulttuuri- toimen työntekijät	Yl. kulttuuri- toimeen kohdistuvat henkilö- työvuodet yhteensä
	Yl. kult- tuuri- toimi	Yl. kulttuuri- toimi + museot, teatterit ja orkesterit	Kir- jasto	Yl. kulttuuri- toimi + museot, teatterit ja orkesterit + kirjasto	Taiteen perus- opetus	Kansalais- opistojen vapaa sivistystyö				
Halsua	1	12	75	87	Ei tietoa	11	1 289	145	-	0,04
Kannus	15	18	65	83	6	30	5 737	714	1	1
Kaustinen	12	12	46	58	7	10	4 302	440	-	0,15
Kokkola	11	77	58	135	15	27	46 260	5131	3	3
Lestijärvi	1	1	94	95	Ei tietoa	15	853	85	-	0,1
Perho	8	8	49	57	4	9	2 934	425	-	0,4
Toholampi	18	18	60	78	4	17	3 480	396	-	0,7
Veteli	2	2	48	50	Ei tietoa	88	3 466	333	-	0,05